

نگاه

رادیو و فارسی از دیروز تا امروز

📻 رادیو یکی دیگر از رسانه‌هایی است که در کنار تلویزیون مدت‌هاست به دنیای زبان و ادبیات فارسی توجه ویژه داشته و قرار است آن را در قالب تولیدات تازه ادامه دهد. ما هم کم و کیف این ماجرا را از حمید شاه‌آبادی، معاون صدا جویا شدیم.

📻 رادیو در سال گذشته

طبعاً برنامه‌های رادیو به دلیل این‌که با متن سروکار زیاد و با کلام و واژه ارتباط نزدیکی دارد، حجم محتوای نوشتاری در برنامه‌های رادیو زیاد است، سال‌های گذشته موضوع زبان فارسی کم و بیش در دستور کار برنامه‌های رادیویی بوده و برنامه‌های متعددی به این موضوع اختصاص داشته و برخی از برنامه‌های ما برنامه‌هایی است که قدمت خوبی دارند. واقعیت این است که رویکرد رادیو به حوزه

شاه‌آبادی:

در يك اقدام ویژه

همه گویندگان را

در حوزه زبان

و ادبیات فارسی

درگیر کردیم

و به همه آنها

تذکرات

و آموزش‌های

لازم را دادیم

📻

📻 اقدامات رادیو در سال جاری

از يك سال گذشته و به‌ویژه از تذکر و هشدار حضرت آقا همه شبکه‌ها موظف شدند برنامه‌های پراکنده‌ای که به موضوع زبان فارسی اختصاص پیدا می‌کند و اقدامات جسته گریخته‌ای که در این زمینه وجود داشت را ساماندهی کنند. مادر دو حوزه این کار را دنبال کردیم. اولاً کمیت و کیفیت تعداد برنامه‌هایی با محوریت زبان فارسی مثل «پارسی‌گویان» یا «کافه هنر» را اضافه کنیم. واژه‌هایی مثل «قند پارسی» که الان در تلویزیون هم استفاده می‌شود و ریشه در برنامه‌های رادیویی دارد و در شبکه ایران یا بازخوانی امثال الحکم بوده، همین آیتم در رادیو تهران و شبکه رادیومعارف هم آمد. در حال حاضر می‌توانم بگویم برنامه‌هایی که در شبکه‌های مختلف رادیو مثل رادیو ورزش و رادیو فرهنگ داریم، در کل ۲۲ عنوان برنامه می‌شود که در مجموعه شبکه‌های رادیویی است و به برنامه‌هایی در حوزه زبان و ادبیات فارسی اختصاص داده‌ایم. حتی در شبکه نمایش هم چنین رویکردی را لحاظ کردیم و روی این موضوع متمرکز شدیم. در شبکه صبا هم «قند پارسی» را داریم. یعنی در طول هفته چندین برنامه به این حوزه اختصاص داده شده است. به لحاظ کیفی هم اغلب این برنامه‌ها تلاش شده تا از کارشناسان خبره استفاده شود. به عنوان مثال در «قند مکرر» رادیو فرهنگ از آقای دکتر آذر دعوت به همکاری شده. همین‌طور دو محور دیگر در دستور کار بود؛ یکی بحث مجری‌هاست که در کنار کاری که در این حوزه انجام می‌دهیم، از گویندگان هم خواستیم که رعایت زبان فارسی را در برنامه‌ها مدنظر داشته باشند. در يك اقدام ویژه همه گویندگان را در این حوزه درگیر کردیم و به همه آنها تذکرات و آموزش‌های لازم را دادیم که بخش مهمی بود. مطلب بعدی بحث نویسندگان ما بود که کارگروه آنها تشکیل شد و ۱۳۲ نویسنده در کل رادیو حائز رتبه نویسندگی قرار گرفتند و در کارگروه نویسندگان سطح‌بندی شدند که این اقدامات هیچ‌کدام در سابقه معاونت به این شکل نبود.

📻 نگاه سازندگان برنامه‌ها و تاثیر آنها

غیر از بحث برنامه‌هایی که با محوریت زبان فارسی تولید و پخش می‌شود، افرادی که در حوزه‌های نویسندگی و گویندگی فعالیت می‌کنند، هر کدام بداندت که به چه مهارت‌هایی احتیاج دارند. کاربردی بودن آن هم خیلی حائز اهمیت است. ضمن این‌که دوره‌هایی را هم برگزار کردیم. از جمله دوره‌های کتابخوانی و خوانش متون نظم و نثر، آیتم خوانی و... گوینده و کارشناس ما باید به زبان فارسی تسلط داشته باشد. 📻

اشکان خطیبی، افسانه پاکرو، نگین معتمدی، شراره دولت‌آبادی، بهزاد خداویسی، محمد مهدوی و گلاره عباسی به ایفای نقش پرداخته‌اند. سریال تکیه بر باد از روز چهارشنبه ۱۱ تیر هر شب ساعت ۲۲ از آی‌فیلم فارسی پخش و در ساعت‌های ۶ صبح و ۱۴ روز بعد تکرار می‌شود.

این زبان قدیمی بردارند. رادیو و تلویزیون هم یکی از ارکان ثابت این ماجراست که از چند دهه قبل سراغ این دنیای پرفراز و نشیب رفته است. در ادامه بعضی از این تولیدات را مرور کرده ایم و از برنامه‌های آینده هم در این زمینه خبر گرفتیم.

در این یک سال چه کردیم؟

سال گذشته بود که رهبری در بخشی از سخنانش، درخصوص زبان فارسی ابراز نگرانی کرد و گفت: من راجع به زبان فارسی حقیقتاً نگرانم زیرا در جریان عمومی، زبان فارسی در حال فرسایش است. ایشان همچنین با گلایه از صداوسیما بیان کرد: من از صداوسیما گلهمندم، به دلیل این‌که به جای ترویج زبان صحیح و معیار و زبان صیقل خورده و درست، گاهی زبان بی‌هویت و تعابیر غلط و بدتر از همه تعابیر خارجی را ترویج می‌کند. انتشار فلان لغت فرنگی يك مترجم یا نویسنده از تلویزیون، موجب عمومی شدن آن لغت و آلوده شدن زبان به زوائد مضر می‌شود.

بعد از این صحبت‌ها و تأکید روی این موضوع که نگذارید زبان فارسی دچار فرسودگی و ویرانی شود، صدا و سیما پیش از پیش دست به کار شد. یکی از اتفاقاتی که در برنامه‌های مختلف رخ داد، استفاده از عناوین فارسی به جای کلمه‌های بیگانه بود. این ماجرا در هر برنامه به شکلی اتفاق می‌افتاد مثلاً گاهی جایگزین واژه‌ها زیرنویس می‌شد یا مجری حواسش را جمع

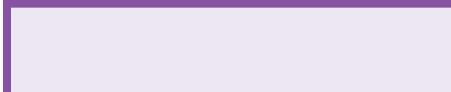

و این جایگزین‌ها را در گفت‌وگوهایش لحاظ می‌کرد. در بعضی برنامه‌ها مثل ما فی‌ما همزمان با به‌کار بردن واژه‌های بیگانه فارسی آنها جلوی چشم بیننده ظاهر می‌شد. همچنین بهار سال گذشته هم مثل سال ۹۷ مجریان برتر تلویزیون که بیشترین اتهام را در پیاسداشت زبان فارسی داشتند، معرفی و تقدیر شدند.

سال ۹۸ هم بعضی از این برنامه‌ها از جمله قند پهلو و مشاعره همچنان روی آنتن می‌رفتند. در کنار اینها موارد تازه‌ای هم اضافه شدند که از جمله آنها می‌شود به مجله ادبی «شب شعر» اشاره کرد. این برنامه به تهیه‌کنندگی کوروش انصاری هر دوشنبه با یکی از موضوعات حوزه ادبیات پخش می‌شد.

شب شعر و شب کتاب که از بخش‌های برنامه شب‌های هنر بودند هم برنامه‌های دیگری‌اند که به این ماجرا با حضور کارشناسان مفصل پرداختند. برنامه کتاب باز سروش صحت هم جزو کارهایی بود که در این فضا مورد تقدیر قرار گرفت.

📻

و قند پهلو در حال آماده‌سازی و ارائه طرح جدید است. طرح مسابقه فخر پارسی‌بان» هم اتفاق دیگری است که می‌خواهیم به واسطه آن در حوزه مسابقه و سرگرمی هم به نوعی وارد شویم. به همین دلیل امیدوار هستیم مجوز ساخت آن زودتر ارائه شود. **همکاری با بقیه:** همچنین برای آن که سیما بتواند در این زمینه جامع‌تر حرکت کند، ارتباطات مستمری را با ستاد زبان فارسی وزارت ارشاد، بنیاد دهخدا، انجمن ویرایش و درست نویسی، شعرا و ادبا، استادان حوزه زبان فارسی، حوزه هنری سازمان تبلیغات، انجمن زبان‌شناسی ایران و به‌ویژه با فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی گرفتیم. در صدر همه اینها فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی به عنوان مرجع ارشد زبان و ادبیات در کشور، همکار راهبردی رسانه ملی و سیما جمهوری اسلامی ایران است. **رصد ادامه‌دار برنامه‌ها:** در اسفند سال گذشته ما با برگزاری مراسمی، همه برنامه‌های سیما در حوزه زبان فارسی را رصد و با حضور هیات داوران ۵۰ برنامه را انتخاب کردیم؛ روندی که باز هم ادامه خواهد داشت. همچنین ضور کارشناسان زبان و ادب فارسی در برنامه‌های زنده و پرمخاطب شبکه‌ها، یکی دیگر از برنامه‌های تازه ماست. 📻

این سریال درباره دختری به نام عاطفه است که با قبول شدن در دانشگاه، از شیراز به تهران می‌آید و با مردی که همسن پدرش است، آشنا می‌شود و تصمیم می‌گیرد با او ازدواج کند. این تصمیم او ماجراهای تلخی را در پی دارد.

در این سریال بازیگرانی چون فرامرز قریبیان، مهدی فخیم‌زاده، شهرام عبدلی،

دغدغه‌های اساسی تبدیل شده که هر از گاهی در گوشه‌ای به آن پرداخته می‌شود. هجوم کلمه‌های عجیب و غریب و دستور زبانی که مدت‌هاست به لطف همین ادبیات تازه درگیر تغییراتی شده، یکی از اصلی‌ترین عواملی است که پارسی‌دوستان را نگران کرده و باعث شده تا قدمی برای جلوگیری از بر باد رفتن

دغدغه‌های اساسی تبدیل شده که هر از گاهی در گوشه‌ای به آن پرداخته می‌شود. هجوم کلمه‌های عجیب و غریب و دستور زبانی که مدت‌هاست به لطف همین ادبیات تازه درگیر تغییراتی شده، یکی از اصلی‌ترین عواملی است که پارسی‌دوستان را نگران کرده و باعث شده تا قدمی برای جلوگیری از بر باد رفتن

گروه فرهنگ و هنر شبکه یک **تهیه‌کننده:** شهناز مهدوی **کارگردان:** گیتی جوادی **موضوع:** در این برنامه پنج قسمتی با حضور چهره‌های سرشناس ادب درباره مقام عرفانی سعدی، کتاب گلستان و بوستان و مواردی این چنین صحبت می‌شد.

گروه فرهنگ و هنر شبکه یک **تهیه‌کننده:** محمدعلی مدنی **سال تولید:** ۷۶ **موضوع:** این مجموعه جزو آثار صد قسمتی بود که به بررسی نکات دستوری در زبان فارسی پرداخت. کاربرد صحیح کلمات و حروف در جمله، کلمات عربی در زبان فارسی، کاربرد ساختارهای دیگری مثل حروف اضافه، صفت، قید و سایر نکات نگارشی مواردی بودند که در این برنامه مفصل درباره اش گفته شد.

دفتر طرح و برنامه شبکه یک **تهیه‌کننده و کارگردان:** محمود ابراهیم زاده نیشابوری **سال تولید:** ۸۱ **موضوع:** در این برنامه صحبت‌های استادان زبان و ادبیات فارسی در خصوص دکتر حسین بحرالعلومی، شاعر و استاد زبان فارسی روی آنتن رفت. بحر‌العلومی شاعر و استاد زبان فارسی است که تألیفات ارزشمندی در فضاهای مختلف دارد.

گروه فیلم‌های تلویزیونی شبکه ۲ **تهیه‌کننده:** احمد سیدبایداری **کارگردان:** مصطفی کوشکی **سال تولید:** ۹۱ **موضوع:** فیلمی داستانی بر اساس زندگی مهدی آذرپزدی، اولین نویسنده‌ای است که در ایران به فکر نوشتن داستان برای کودکان و نوجوانان افتاد و به همین دلیل لقب پدر ادبیات کودک و نوجوان ایران را به او دادند.

گروه فیلم‌های تلویزیونی شبکه ۲ **تهیه‌کننده:** احمد سیدبایداری **کارگردان:** مصطفی کوشکی **سال تولید:** ۹۱ **موضوع:** فیلمی داستانی بر اساس زندگی مهدی آذرپزدی، اولین نویسنده‌ای است که در ایران به فکر نوشتن داستان برای کودکان و نوجوانان افتاد و به همین دلیل لقب پدر ادبیات کودک و نوجوان ایران را به او دادند.

هستیم. نکته جالب توجه این است که ما تا قبل از کرونا در طول هشت هفته جدول پخش کاملاً منظمی را به همه شبکه‌ها ارائه و آن را پخش کردیم تا جایی که می‌توان گفت در این مدت حدود ۱۱ هزار و ۷۶۰ دقیقه برنامه با موضوع زبان فارسی در شبکه‌های مختلف پخش شد.

کرونا و فعالیت ادامه‌دار: همزمان با شروع کرونا و همه‌گیری آن اگرچه حجم تولید به سمت برنامه‌های کرونایی رفت، اما در شبکه آموزش با راه‌اندازی مدرسه تلویزیونی ایران، زبان فارسی به صورت آموزش رسمی دنبال شد، یعنی ما روزی هفت ساعت دروس این حوزه را از طریق معلمان در شبکه آموزش و پنج ساعت در شبکه چهار و شبکه قرآن ارائه می‌کردیم.

همه شبکه‌ها به گوش: اما برای آن‌که بتوانیم فعالیت‌هایمان را گسترش داده، به عنوان ستاد مرکزی در حوزه سیما کارمان را بهتر انجام دهیم، همکاران خودمان را در شبکه‌های دیگر در سه محور انتخاب کردیم. شبکه‌های محوری اولین گروه، شبکه‌های

«تکیه بر باد» به‌زودی در آی‌فیلم

شبکه آی‌فیلم سریال «تکیه بر باد» را از چهارشنبه ۱۱ تیر روی آنتن می‌برد.

به گزارش جام جم، سریال تکیه بر باد به کارگردانی محمود معظمی از چهارشنبه همین هفته روی آنتن می‌رود. این سریال یک درام اجتماعی– خانوادگی به‌قلم عباس نعمتی، طلا معتمدی و محمد محمود سلطانی است. خلاصه داستان

📻

📻

رادیو و تلویزیون تاکنون برای زبان و ادبیات فارسی چه کرده‌اند؟

۴۰ سال زبان فارسی در رسانه ملی

فاطمه شه دوست رسانه

گروه فرهنگ و هنر شبکه ۲ **تهیه‌کننده و کارگردان:** قاسم شاکری **سال تولید:** ۶۰

موضوع: این برنامه طرح تازه‌ای از حسن نیززاده نوری در آموزش الفبای فارسی به دبستانی‌ها بود. حسن نیززاده نوری از آموزگاران سرشناسی است که از سال ۱۳۲۲ تدریس را شروع کرد. او بعد از مطالعه روش باغچه‌بان طرحی نوین برای تدریس الفبا ابداع کرد.

📻

گروه تاریخ، فرهنگ و هنر شبکه یک **تهیه‌کننده:** رسول برومند نژاد **سال تولید:** ۷۵–۷۴ **موضوع:** خواندن اشعار شاعران، پیشینه زبان فارسی، ارتباط ایرانیان با شعر رودکی، فردوسی و سایر بزرگان این عرصه، مواردی‌اند که در این مجموعه ۱۰ قسمتی به آن پرداخته شده است. در کنار اینها تحول تدریجی زبان فارسی، پیشتازی شعر فارسی تا عصر مشروطیت و پیشی گرفتن نثر فارسی بعد از مشروطیت از دیگر بخش‌های این مجموعه است.

گروه فرهنگ و دانش شبکه یک **تهیه‌کننده و کارگردان:** مجید خالقی سروش **سال تولید:** ۷۷–۷۴ **موضوع:** آشنایی با گویش‌های مرکزی ایران زمین، تاریخچه زبان ایران، عوامل تغییرات در زبان فارسی، معنا کردن واژه‌های کهن، تاریخچه شکل‌گیری فرهنگستان زبان و ادب فارسی، واژه‌گزینی، اشاره به گویش‌های دری، زرتشتی، زبان‌های ایران باستان، فارسی میانه و نو، گویش یزدی و... از موضوعات این برنامه است.

گروه ادب و هنر شبکه ۲ **تهیه‌کننده و کارگردان:** ناهید پورسعید **سال تولید:** ۸۲ **موضوع:** بررسی فعالیت‌های فرهنگستان زبان و ادب فارسی و نحوه واژه‌گزینی کلمات غریب‌پارسی وارد شده در زبان فارسی برای حفظ اصالت و اهمیت زبان مادری ایران، عنوانی بود که در این برنامه به آن پرداخته شد.

📻

مسعود احمدی‌افزادی، رئیس ستاد «حفظ و ترویج زبان و ادب فارسی» از برنامه‌هایی که قرار است امسال در این حوزه روی آنتن بیرون گفست. **شروع فعالیت ستاد:** ستاد حفظ و ترویج زبان و ادبیات فارسی در مهرماه ۹۸ از مجموعه ستاد کتابخوانی جدا شد و با توجه به تأکیدات رهبری و رئیس سازمان به زبان فارسی به عنوان یک ستاد مستقل کارش را آغاز کرد. البته این به آن معنا نبود که قبل تر از آن کاری در سیما انجام نشده بلکه کارهای زیادی صورت گرفته بود منتهی اهمیت موضوع در حدی بود که لازم شد ستاد با قدرت و توانمندی کار خودش را در یک شبکه مستقر کند و آن را پیش ببرد. در این بین شبکه آموزش به عنوان شبکه‌ای که محور آموزش در حوزه زبان فارسی بود انتخاب و این ماموریت به ما محول شد.

دنبال چه هستند؟ در این ستاد می‌خواهیم به موارد مختلفی توجه کنیم؛ از جمله آسیب‌های زبان فارسی در کاربرد روزمره، بحث گسترش زبان فارسی، طراحی نشست‌های استادان زبان فارسی و رسانه، مطرح کردن واژه‌گزینی‌های فرهنگستان ادبیات در رسانه و کمک گرفتن از مردم در این حوزه، برقراری ارتباط بهتر با نهادها و سازمان‌های مردم نهاد و... در کنار اینها با ستاد زبان فارسی رادیو و استان‌ها هم در ارتباط